

LEIDSE PIJPENMAKERS TEN VOETEN UIT (3)

van ES, CORS JACOBSZ.: geb. 13-4-1667 te Leiden, o.tr. 4-6-1694 met Maria Cop, overl. 15-6-1697

Hij is een zoon van JACOB DIRCKSZ. van ESCH en is op het moment van ondertrouw pijpenmaker.

van ESCH, JACOB DIRCKSZ.: geb. te Plymouth (Engeland), o.tr. 14-4-1660 met Maertge Lamberts van Onderwater, die in 1680 met STEVEN HEIJNDRICXSZ. trouwt, overl. 24-2-1680

Jacob heeft in 1651 gewerkt voor HENDRICK HENDRICKSZ. BEYFORT, die aanwezig is bij zijn huwelijksaangifte (NA 560-31). Zelf is hij getuige bij de ondertrouw van JAN CLAESZ. (1662). Hij heeft een eigen pijpenmakerij gedreven en vermoedelijk het merk **ID, soms gekroond met 3 lilies**, op zijn produkten gezet. In 1664, 1665, 1666, 1669, 1670 en 1672 maakt hij deel uit van de overlieden van het gilde (SA II-217,218,219). In 1680 worden Cornelis van Hennet en Huijbert van der Bergh aangesteld als voogden over de 4 kinderen van Jacob, die wezen zijn geworden (Vb 106J-72). Zijn zoon CORS JACOBSZ. is dan 14 jaar oud.

van ES(SE), JOOST DANIELSZ.: geb. te Gouda, 1e o.tr. 14-9-1656 met Jannetgen Pieters van der Maas, 2e o.tr. 8-2-1667 met Mary de Mori, overl. 1671

Bij de doop van het eerste kind van Joost in 1658 is JORIS WRIGHT aanwezig. In 1661 tekent hij het request van 7 pijpenmakers over de aanvoer van pijpjaerde en de concurrentie van Goudse pijpen (zie MATTHIJS CLAESZ.). Joost zet onder het verzoekschrift een monogram van zijn initialen **IDE**. Dit merk gebruikt hij ook als herkenning op zijn pijpen Lei 36). Hij is tot zijn dood pijpenmaker geweest en laat een zoontje van 3 jaar als weeskind achter (Vb 106H-59vs).

EVERTSZ., EVERT: geb. ca 1665 te Haarlem

Evert bekent dat hij in 1686, samen met EMANUEL TIJSZ. uit Gouda, zich schuldig heeft gemaakt aan diefstal, geweldpleging en bedelarij. Hij wordt veroordeeld tot geseling en 10 jaar verbanning uit Leiden en Rijnland (RA 10C-34vs RA 3 deel 22-51vs). Zijn beroep heeft hij waarschijnlijk nooit in Leiden uitgeoefend.

de FE?, HERRY: overl. 17-4-1661

Zijn naam is in de begraafboeken van de Pieterskerk zeer onduidelijk geschreven, zijn beroep "pijpenmaker" is echter goed leesbaar. Als aantekening staat vermeld dat hij kinderen nalaat en dat 9 gulden huur voor het graf wordt betaald.

FREDERICXSZ. HARMAN: geb. te Groningen, o.tr. 27-6-1657 met Maria Jacobs

Ten tijde van zijn trouwen is hij pijpenmaker en woont in de Kromme Elleboogsteeg.

GERLOFF., GARBRANT HENRICXZ.: o.tr. 14-3-1634 met ANNETGEN WILLEMSDR., overl. voor 1647

Bij de doop van zijn kinderen treden zowel vader als zoon BEYFORT als getuigen op. Mogelijk heeft hij het monogram **GH** als merk op zijn pijpen gezet. Op 26 mei 1649 laat de weduwe Annetgen, twee dagen voor haar overlijden, een testament opmaken (NA 558-19). Haar meesterknecht JAN WILLEMS PIJNDER, die de zakelijk belangen ruim 2 jaar heeft waargenomen, erft 3 koperen pijpenvormen en 2 ijzeren schroeven, zodat hij zelfstandig zijn ambacht kan uitoefenen. Uit de boedelbeschrijving blijkt de geringe omvang van het bedrijf (NA 558-40). De goederen die tot de pijpenmakerij behoren zijn: 52 droogplanken, 18 tonnen turf, een beetje pijpaaarde, 2 kleitobben en een blok, 3 pijpenmandjes, 2 droogstokken (?), een schroef en een vorm.

GERRITSZ., SANDER: geb. te Rotterdam, 1e o.tr. 24-11-1654 met Grietgen Harmans, 2e o.tr. 7-10-1655 met Annetgen Claesdr., 3e o.tr. 24-1-1658 met Geertgen Pieters JORIS WRIGHT is getuige bij het 2e huwelijk van Sander. In 1658 worden voogden aangesteld over Paulus, het enige kind van Sander en Annetgen (Vb 106F-141).

GILLISZ., HENDRICK: geb. te Schoonhoven, o.tr. 2-9-1672 met Annetge Claes uit Delft In de ondertrouwacte staat vermeld dat hij pijpenmaker is.

ten HAEN, FRANS PHILIP: geb. te Leiden, o.tr. 3-3-1643 met Lijsbeth Jans uit Haarlem In 1650 is hij in dienst van HENDRICK BEYFORT (NA 559-44). Of hij zelfstandig zijn ambacht heeft uitgeoefend is niet bekend.

HAES, PIETER JACOBSZ.: geb. te Delft?, 1e o.tr. 26-8-1652 met Susannetgjen Pieters, 2e o.tr. 20-5-1656 met Maertgen Joosten, wed. Reynier Tjisse, 3e o.tr. 19-10-1660 met Stijntgen Willems van der Laan, overl. 12-10-1780

In de regio zijn bodenvondsten bekend van pijpen die gemerkt zijn met de gekroonde initialen **PI** (Lei 36). Bijzonder is het fragment van een monsterpijp waarop het merk centraal op de hiel staat en omzoomd wordt door 8 Franse lelies in ruiten. Ook op de zijkant van de ketel (kop) staan lelies (Lei 42). Deze produkten komen waarschijnlijk uit de pijpenmakerij van Pieter Jacobsz. In 1661 ondertekent Pieter een petitie over de aanvoer van pijpaaarde en de verkoop van kleipijpen uit Gouda (zie MATTHIJS CLAESZ.).

HENDRIKX, HENDRIK: geb. ca 1657 te Leiden. Gaat in Amsterdam in o.tr. 11-11-1679 met Barentje Barents

Bij het aantekenen geeft hij als beroep pijpenmaker op. Hij vertrekt voor 1679 met attestatie naar Amsterdam, waar hij op de Lijnbaansgracht gaat wonen (BAR 308). Waarschijnlijk heeft hij in Leiden niet zelfstandig zijn vak uitgeoefend.

HENDRICKSZ., HENDRICK zie ook van EMBDEN

HENDRICXZ., JAN zie MOEN

HENRICXZ., MICHEL: geb. te Tuning (Tournai, België?), o.tr. 8-4-1637 met Sara Jacobsdr.

HEIJDRICXZ., REIJER: geb. te Leiden, 1e o.tr. 9-3-1663 met Pietertgen Fredericx., 2e o.tr. 14-3-1669 met Heyndrickge Baerents., 3e o.tr. 1-8-1670 met Jannetgen Rosiers, wed. Gerrit Schevens (Stevens)

Hij staat ook vermeld met de achternaam Springentvliet afkomstig van de 2e man van zijn grootmoeder, Stoffel Jans. Springentvliet.

Op enkele pijpen van het Leidse type staat het merk **RH**, in de vorm van een monogram (Lei 36). Maar gezien de datering van de pijpen omstreeks 1645 is het niet waarschijnlijk Reijer de eigenaar van dit merk is.

HEIJNDRICXSZ., STEVEN: 1e vrouw Adriaentgen Davidts, 2e o.tr. 16-1-1671 met Maertgen Jacobs, wed. Wouter Clements van Tielt, 3e o.tr. 10-5-1680 met Maertge Lamberts Onderwater, wed. JACOB DIRCKSZ. van ESCH

Bij zijn ondertrouw in 1671 is in de acte zijn beroep pijpenmaker doorgestreept, in 1680 staat geen beroep vermeld.

HUIJGENAAR, CORNELIS: geb. te Leiden

Vertrekt omstreeks 1790 naar Schoonhoven, waar hij een pijpenmakerij opzet. Hier neemt hij Boon Saton als knecht in dienst (PKN 6e jrg-95,98).

JANSZ., HENRICK: geb. te Steenwijk, o.tr. 11-4-1642 met Judith Speetebroots

In 1643 treedt hij op als getuige bij het opstellen van het contract tussen MATHIJS SIJLE en HENDRICK BEYFORT (NA 598-61). Mogelijk heeft hij het merk **HI** op zijn pijpen gezet. De graving van het merk is zeer eenvoudig van uitvoering (Lei 36).

JANSZ., JAN: geb. te Gouda, o.tr. 28-2-1642 met Dirckgen Poole, wed. Hendrick Dircksz. Mogelijk heeft hij het merk **II** op zijn pijpen gezet maar meer waarschijnlijk is dat JACOB JANSZ. de WAERT dit merk heeft gezet (Lei 36).

JANSZ.(JOHNSON), THOMAS (Tam 134): geb. ca. 1598 in Engeland, 1e vrouw Mary Bishop?, 2e o.tr. 2-3-1640 met Lijsbeth Gaudijn

Er zijn een aantal Engelsen met dezelfde naam die in veelal in de textielindustrie werkzaam zijn. Degene die ook als pijpenmaker zijn kost heeft verdiend komt regelmatig ook voor als wolverver. Bij een buurtinventarisatie (1644) in de omgeving van het Noordeinde blijkt daar een Thomas te wonen die pijpenmaker is (NA 790-56). Dit zou echter ook THOMAS NES kunnen zijn. Uit een verklaring in 1650 blijkt dat Thomas voor HENDRICK BEYFORT werkt (NA 559-44).

JANSZ., WILLEM: geb. te Campen? Getrouwd met Trijntgen Corsz., overl. ca.1636

JANSZ., WILLEM: geb. te Leiden, o.tr. 13-7-1680 met Jannetge Mathijs uit Maastricht

KOELE, JAN: geb. te Hamburg

Jan heeft zich schuldig gemaakt aan diefstal en wordt in 1630 verbannen voor 3 jaar uit Holland en West-Friesland (Stadsheerlijkheden en Vroonwateren 843-1vs).

KOPMAN, BENJAMIN: getrouwd met Marijtje Pietersdr., overl. 1665

In 1665 worden Pieter Meuys en Dirck Fredericksz. als voogden aangesteld over de 2 weeskinderen van Benjamin (Vb 106F-332).

KORTEWIJL, zie DIRCXZ., SALOMON

KUNST, SIMON MAERTENSZ.: trouwt ca.1650 met Lijsbeth Lenardsdr. Blanckert, overl. 12-8-1667

In 1668 worden voogden benoemd voor zijn 4 minderjarige weeskinderen (Vb 106G-79vs Weesk 118-481,483 Weesk 131K-20)

LAMBERTSZ., HENRICK: geb. te Gouda, o.tr. 17-9-1650 met Cathalijn Janroop (Jansdr.)

In 1665 worden voogden aangesteld over Maria het enige kind van Henrick (Vb 106F-329).

LASONDER, CORNELIS: geb. te Schoonhoven, o.tr. 26-5-1763 met Magtidis van Es, wed. Clemens Hellegers

Als beroep geeft hij pijpenbakker op. Hiermee wordt het schoonbranden van pijpen bedoeld, dus geen pijpenmaker. Het is niet zeker of hij in Leiden zijn beroep heeft uitgeoefend, want bij zijn ondertrouw geeft hij als woonplaats Schoonhoven op. In 1777 heeft hij in Schoonhoven een potten- en pijpenbakkerij (PKN 6e jrg-99).

Bronnen:

BAR - D.H. Duco, De kleipijp in de zeventiende eeuwse Nederlanden. In: The Archaeology of the Clay Tobacco Pipe. V Europe 2 (ed. Peter Davey), BAR 106 (ii), 1981

Bonboeken - Verkoopakten van onroerende goederen

Gor - J. van der Meulen, J.P. Brinkerink en P. von Hout, Tabakspijpennijverheid in Gorinchem. Pijpelogische Kring Nederland, Leiden, 1992

Lei - J. van der Meulen en H. Tupan, De Leidse tabakspijpmakers in de 17e en 18e eeuw. Uitgeverij Stubeg, Hoogezand, 1980

NA - Notarieel archief

PD - Impost begraven Pro Deo

PKN - Tijdschrift van de Pijpelogische Kring Nederland

RA - Rechterlijk archief

SA - Secretarie archief

Tam - J. Tammel, The Pilgrims and other people from the British isles in Leiden. 1576 - 1640. Mansk-Svenska Publishing Co. Ltd, Isle of Man, England, 1989

Vb - Weeskamer, voogdenboeken.

Weesk - Weeskamerarchief